

یادداشت سیاست‌گذاری اقتصاد و توسعه کشاورزی و روستایی

سال ۵ / شماره ۷۴ / ۱۴۰۳

۱۴۰۳/۱۱/۱۳

مطالب این شماره

تحلیل تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در
دی‌ماه ۱۴۰۳..... ۲

تهیه و تحلیل: کتایون شمشادی

این موسسه با کمال احترام و سپاس، پذیرای نظرات ارزشمند خوانندگان
این اثر می‌باشد

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ شماره: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵-۱۵۸۱۵ کدپستی:
۱۵۹۸۶-۳۷۳۱۳

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
<https://www.agri-peri.ac.ir>

عنوان: تحلیل تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در دی‌ماه ۱۴۰۳

تهیه و تحلیل: کتابون شمشادی

کد: BR-4-14031113-(05)

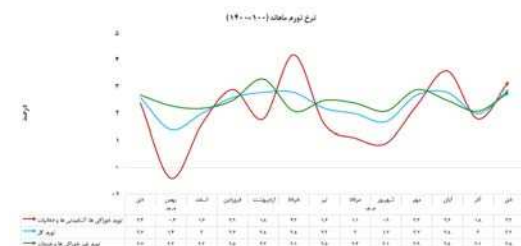
خلاصه مدیریتی:

بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، تغییرات شاخص قیمت مصرف‌کننده در دی‌ماه سال ۱۴۰۳ به شرح جدول زیر می‌باشد که تورم ماهیانه و نقطه‌ای در گروه‌های مختلف روندی افزایشی و تورم سالانه روندی کاهشی داشته است.

شاخص	تورم ماهانه		تورم نقطه‌ای		تورم سالانه	
	دی	آذر	دی	آذر	دی	آذر
تورم کل	۲.۹	۲.۱	۳۱.۴	۳۱.۸	۲۲.۵	۲۲.۲
تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات	۱.۸	۳.۲	۲۶.۳	۲۷.۳	۲۶.۸	۲۶
تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات خوار و روستایی	۱.۷	۳.۵	۲۶	۲۸.۵	۲۵.۸	۲۵.۲
تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات شهری	۱.۹	۳.۱	۲۶.۴	۲۷	۲۶.۲	۲۶.۲
تورم خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها	۱.۸	۳.۲	۲۶.۴	۲۷.۲	۲۶.۸	۲۶
تورم خوراکی‌ها	۱.۸	۳.۱	۲۶.۲	۲۷.۲	۲۶.۵	۲۵.۸
تورم غیر خوراکی‌ها و خدمات	۲.۱	۲.۸	۳۴.۱	۳۴.۱	۳۵.۵	۳۵.۱

تجزیه و تحلیل:

در دی‌ماه مجدداً روند افزایشی نرخ تورم ماهیانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات از سر گرفته شد و با افزایش ۱.۴ واحد درصد به ۳.۲ درصد افزایش یافت که شدت افزایش آن نسبت به نرخ تورم کل کمتر بوده است. نرخ تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در خانوارهای شهری و روستایی نیز روندی افزایشی داشته و شدت افزایش تورم مواد غذایی در خانوارهای روستایی بیشتر از خانوارهای شهری بوده است.

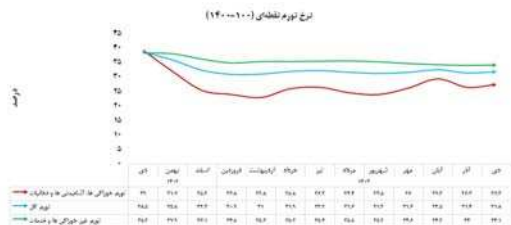

نمودار (۱): روند ماهیانه تورم کل، خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و غیر خوراکی‌ها و خدمات (۱۴۰۰=۱۰۰)

ماخذ: مرکز آمار ایران

نرخ تورم نقطه‌ای خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در دی‌ماه ۲۷.۳ درصد گزارش شده که نسبت به آذرماه ۱ واحد درصد

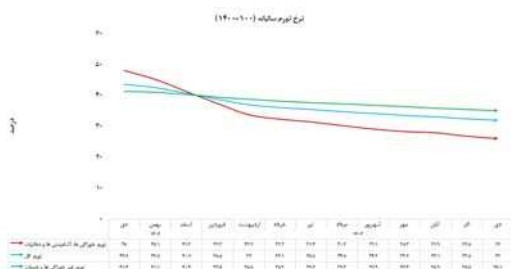
افزایش یافته است. به بیانی دیگر، خانوارهای کل کشور در دی‌ماه سال جاری ۲۷.۳ درصد بیشتر از دی سال گذشته، برای تهیه مواد غذایی هزینه پرداخت نموده‌اند که نسبت به آذرماه روندی افزایشی داشته است. در ماه گذشته، نرخ تورم نقطه‌ای مواد غذایی در خانوارهای شهری و روستایی نیز روندی افزایشی داشته و شدت افزایش در خانوارهای روستایی بیشتر بوده است.

نمودار (۲): روند تورم نقطه‌ای کل، خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و غیر خوراکی‌ها و خدمات (۱۴۰۰=۱۰۰)

ماخذ: مرکز آمار ایران

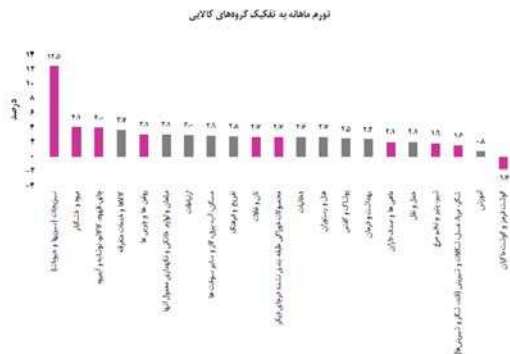
روند نزولی نرخ تورم سالانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در دی‌ماه نیز تداوم داشته و با کاهش ۰.۸ واحد درصد به ۲۶ درصد رسیده است. بنابراین، طی سال گذشته (دی ۱۴۰۲ الی دی ۱۴۰۳) نرخ تورم مواد غذایی روندی کاملاً نزولی را طی کرده و از ۴۸ درصد به ۲۶ درصد تقلیل یافته است (نمودار ۳). اگر چه سطح تورم مواد غذایی در خانوارهای شهری نسبت به خانوارهای روستایی بالاتر بوده است، اما شدت کاهش تورم مواد غذایی در خانوارهای شهری بیشتر از خانوارهای روستایی بوده است.

نمودار (۳): روند تورم سالانه تورم کل، خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و غیر خوراکی‌ها و خدمات (۱۴۰۰=۱۰۰)

ماخذ: مرکز آمار ایران

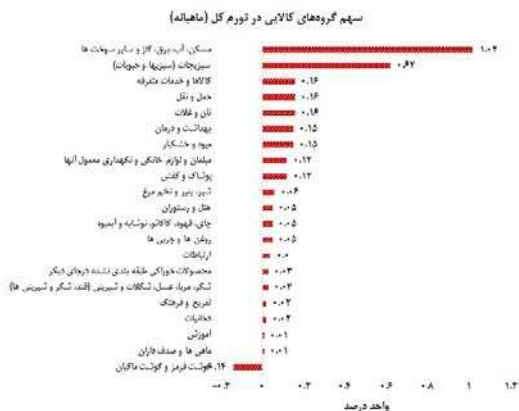
در دی‌ماه بر خلاف آذرماه، نرخ تورم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در تمامی دهک‌های هزینه‌ای افزایش یافته است؛ و نرخ افزایش آن به طور میانگین ۱.۳۲ واحد درصد بوده است. در دی‌ماه، اگر چه شدت افزایش تورم در خانوارهای سه دهک اول هزینه‌ای، کمتر از سایر دهک‌های هزینه‌ای بوده است، اما سطح تورم مواد غذایی نسبت به سایر دهک‌ها بالاتر بوده است.

نمودار (۵): تورم ماهیانه به تفکیک گروه‌های کالایی

ماخذ: مرکز آمار ایران

نکته قابل تامل آن است که کالاهای مختلف به یک اندازه بر روی تورم کل تاثیر ندارند و با توجه به ضریب اهمیت آن متفاوت هستند. بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، سهم خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در تورم دی‌ماه ۱۰۰۵ واحد درصد و سهم کالاهای غیر خوراکی و خدمات ۱۸۵ واحد درصد بوده است. بنابراین، در دی‌ماه نیز همچون آذر ماه تورم مواد غذایی سهم کمتری را نسبت به تورم کالاهای غیر خوراکی در تورم کل داشته است. در میان گروه‌های کالایی همچون ماه گذشته، مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها بیشترین سهم را در تورم ماهیانه کل داشته است (۱۰۲ واحد درصد). بعد از آن گروه سبزیها و حبوبات قرار داشته که سهم آن در افزایش تورم ۰۶۹ واحد درصد بوده است که نسبت به آذرماه افزایش یافته است (نمودار ۶).

نمودار (۶): سهم گروه‌های کالایی در تورم کل (ماهانه)

ماخذ: مرکز آمار ایران

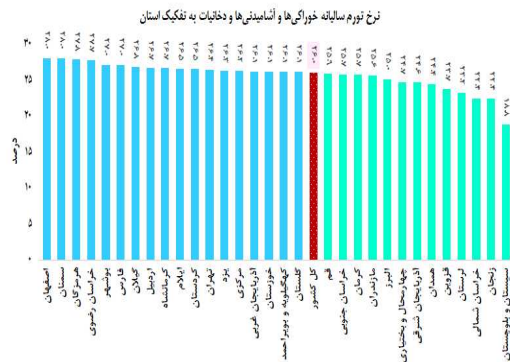

نمودار (۴): مقایسه تورم ماهیانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات و تورم کالاهای غیر خوراکی و خدمات به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای

ماخذ: مرکز آمار ایران

در میان گروه‌های کالایی، با توجه به تداوم افزایش قیمت سیب‌زمینی و حبوبات در دی‌ماه بیشترین تورم ماهیانه مربوط به گروه سبزی‌ها و حبوبات بوده و پس از آن گروه میوه و خشکبار قرار داشته است. از دلایل اصلی افزایش قیمت سیب‌زمینی می‌توان به افزایش صادرات^۱، افزایش هزینه‌های انبارداری و حمل و نقل اشاره کرد. همچنین افزایش قیمت جهانی، افزایش نرخ ارز توافقی و به دنبال آن افزایش هزینه‌های مترتب بر واردات را می‌توان در کنار کاهش عرضه به دلیل کاهش واردات از جمله دلایل افزایش قیمت حبوبات برشمرد. نکته قابل توجه، تداوم کاهش تورم گروه گوشت قرمز و گوشت ماکیان در دی‌ماه می‌باشد که با توجه به برنامه‌ریزی و ثبات در سیاست‌گذاری تولیدات دام و طیور به ویژه گوشت مرغ در راستای افزایش تولید و به منظور حفظ تعادل عرضه و تقاضا در بازار حاصل شده است. اما باید این نکته را مد نظر قرار داد که در صورت تداوم روند کاهشی تورم این گروه کالایی، تولیدکنندگان این بخش متضرر شده و به منظور کاهش زیان حاصله، تولید را در آینده کاهش خواهند داد که مجدداً تجربه سالیان گذشته در افزایش قیمت گوشت مرغ تکرار خواهد شد.

۱. بر اساس اطلاعات گمرک ج.ا. میزان صادرات سیب‌زمینی در نه ماه منتهی به آذرماه برابر ۳۰۷ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، از افزایش ۵۶ درصدی برخوردار بوده است.

نمودار (۸): تورم سالیانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات به تفکیک استان در ۱۲ ماه منتهی به دی‌ماه ۱۴۰۳
ماخذ: مرکز آمار ایران

توصیه‌های سیاستی:

کاهش تورم، به‌ویژه در بخش مواد غذایی، نیازمند یک رویکرد جامع و چندجانبه است که نیازمند تعامل دستگاه‌های مختلف و ذیربط می‌باشد. لذا، پیشنهادات زیر به منظور کاهش نرخ تورم مواد غذایی پیشنهاد می‌شود:

۱. **حمایت از تولید داخلی:** افزایش حمایت از کشاورزان و تولیدکنندگان مواد غذایی می‌تواند به افزایش عرضه و کاهش قیمت‌ها کمک کند. این حمایت می‌تواند شامل تسهیلات مالی، آموزش‌های تخصصی و تأمین تجهیزات کشاورزی باشد.

۲. **کنترل نرخ ارز و ایجاد ثبات ارزی به منظور جلوگیری از تشدید انتظارات تورمی.**

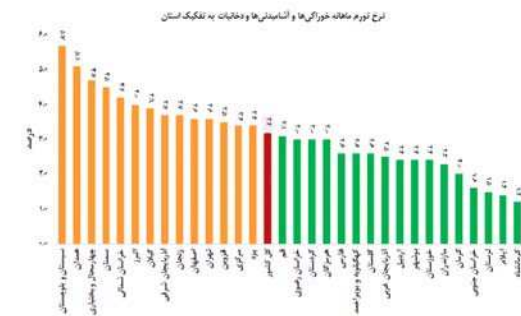
۳. **تنظیم بازار:** اعمال نظارت بر و تنظیم بازارها برای جلوگیری از احتکار مواد غذایی و همچنین جلوگیری از افزایش بی‌ضابطه قیمت‌ها توسط دلالان.

۴. **تقویت زنجیره تأمین:** بهبود زنجیره تأمین مواد غذایی، از تولیدکننده تا مصرف‌کننده، می‌تواند به کاهش هزینه‌ها و افزایش دسترسی به محصولات با قیمت مناسب کمک کند.

۵. **آموزش و فرهنگ‌سازی:** افزایش آگاهی مردم نسبت به مدیریت بهتر منابع غذایی، به‌ویژه در مصرف خانگی، می‌تواند به کاهش تقاضای کاذب و در نتیجه کاهش قیمت‌ها کمک کند.

۶. **استفاده از سیاست‌های پولی و مالی مناسب:** اتخاذ سیاست‌های مناسب در زمینه نرخ بهره و کنترل نقدینگی می‌تواند به ثبات قیمت‌ها کمک کند.

بررسی روند تورم ماهانه مواد غذایی به تفکیک استان نشان می‌دهد که در دی‌ماه، استان سیستان و بلوچستان با تورم ۵.۷ درصد، بالاترین نرخ تورم ماهیانه و استان کرمانشاه با تورم ۱.۲ درصد کمترین تورم ماهانه را در میان استان‌های کشور را داشته‌اند. بیشترین افزایش تورم ماهانه مواد غذایی در استان سیستان و بلوچستان (۴.۲ واحد درصد) و بیشترین کاهش نیز در استان کرمانشاه (۱.۳- واحد درصد) بوده است.

نمودار (۷): تورم ماهیانه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و دخانیات به تفکیک استان در دی‌ماه ۱۴۰۳
ماخذ: مرکز آمار ایران

بر خلاف ماه‌های گذشته که تمامی استان‌های کشور دارای روند کاهشی تورم سالانه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات بوده‌اند، در دی‌ماه تورم مواد غذایی در استان سیستان و بلوچستان و خراسان شمالی افزایشی و در استان هرمزگان بدون تغییر بوده است. در دی‌ماه، بیشترین کاهش تورم در استان لرستان با ۱.۶- واحد درصد و بیشترین افزایش تورم در استان سیستان و بلوچستان با ۰.۱ واحد درصد رخ داده است. در دی‌ماه نیز مشابه آبان‌ماه، استان اصفهان بیشترین تورم سالیانه (۲۸ درصد) و استان سیستان و بلوچستان (علی‌رغم افزایش تورم) کمترین تورم سالیانه (۱۸.۸ درصد) را در میان استان‌های کشور داشته‌اند. توجه به پراکنش تورم در میان استان‌های کشور و همچنین شدت کاهش آن می‌تواند در اجرای موفق سیاست‌ها و اقدامات حمایتی و اصابت به جامعه هدف مثمر ثمر واقع شود.

۷. **توسعه زیرساخت‌ها:** سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل و نقل و ذخیره‌سازی به بهبود دسترسی به بازارها و کاهش هدررفت محصولات غذایی کمک کند.

۸. **مدیریت بهینه منابع:** بهبود روش‌های آبیاری و استفاده از فناوری‌های نوین کشاورزی برای افزایش بهره‌وری و کاهش هدررفت منابع می‌تواند تأثیر مثبت بر تولید مواد غذایی داشته باشد.

منابع:

۱. مرکز آمار ایران

۲. گمرک ج.ا.ا.

تهران - بلوار کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر - پلاک ۵

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ شماره: ۸۸۹۶۶۶۰ کدپستی: ۳۷۳۱۳ - ۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir

ECE: ece.aperi@agri-peri.ac.ir

<https://www.agri-peri.ac.ir>